

เอกสารประกอบการบรรยาย

วิชากฎหมายอาญา (ครั้งที่ ๓)

(มาตรา ๓๓๔ ถึง มาตรา ๓๖๖/๔)

เนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๖

นายชยกมล เกษมสันต์ ณ อยุธยา

ฐานข้อโกงประชาชน

มาตรา ๓๔๓ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๔๑ ได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ต้องด้วยลักษณะดังกล่าวในมาตรา ๓๔๒ อนุมาตราหนึ่งอนุมาตราใดด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

คำว่า “ประชาชน” หมายถึง บุคคลทั่วไป โดยหาได้ถือจำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงว่ามากหรือน้อยไม่ แต่ถือเอาเจตนาแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งเป็นสำคัญ

แม้มีคนทราบเพียงคนเดียวก็ผิดฐานนี้ได้ (ฎ. ๑๘๖๗/๒๕๒๓) เช่น จำเลยหลอกลวงผู้เสียหายและบุคคลอื่นๆ ในท้องที่หลายจังหวัดให้มาสมัครงานไปทำงานต่างประเทศ โดยรับรองว่ามีงานให้ทำและจะได้ไปทำงานเร็ว เป็นเหตุให้ผู้เสียหายหลงเชื่อมาสมัครและชำระเงินให้ แต่จำเลยไม่สามารถจัดส่งไปทำงานและไม่ยอมคืนเงินให้ผู้เสียหาย เป็นการฉ้อโกงประชาชน (ฎ. ๓๖๖๐/๒๕๒๗, ฎ. ๒๔๘๖/๒๕๒๘)

ฎ. ๑๕๖๙/๒๕๖๔ จำเลยโดยทุจริตฉ้อโกงประชาชนโดยหลอกลวงประชาชนทั่วไปและผู้เสียหายซึ่งเป็นคนหางาน ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จและปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จลงในสื่อสังคมออนไลน์เผยแพร่ข้อความลงในเว็บไซต์เฟซบุ๊กในบัญชีเฟซบุ๊กของจำเลยที่ใช้ติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเพื่อนของจำเลย และประชาชนทั่วไปสามารถอ่านข้อความที่จำเลย เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์เฟซบุ๊กดังกล่าวได้โดยการหลอกลวงดังกล่าวของ จำเลยเป็นเหตุให้ประชาชนและผู้เสียหายหลงเชื่อ ผู้เสียหายมอบเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท ให้แก่จำเลย ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ถือเอาเจตนาแสดงข้อความอันเป็นเท็จกับประชาชนเป็นสำคัญ หาได้ถือเอาจำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงมากหรือน้อยเป็นหลักไม่

การแสดงความเท็จแก่ผู้เสียหายบางคนแล้วมีการบอกต่อกันเป็นทอดๆ เมื่อผู้เสียหายคนหลังทราบข่าวและมาสอบถามจำเลย จำเลยได้ยืนยันแสดงข้อความอันเป็นเท็จนั้น และให้ผู้เสียหายไปติดต่อที่פלตทุกครั้ง อันถือได้ว่าเป็นสำนักงานของจำเลยกับพวก แม้จะไม่มีการประกาศรับสมัครงานปิดไว้ก็ตาม การกระทำก็เป็นการฉ้อโกงประชาชน (ฎ.๕๒๙๒/๒๕๔๐)

อย่างไรก็ตามหากไม่ปรากฏว่ามีการโฆษณา แต่เป็นเรื่องที่ผู้เสียหายทราบข่าวเอง ไม่ถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา

ฎ.๒๕๑๖/๒๕๓๔ ผู้เสียหายสี่คนได้ทราบว่าที่วัด พ. มีพระเครื่องพระราชทานให้เช่าบูชา โดยจำเลยที่ ๑ เป็นพระภิกษุอยู่ที่วัดดังกล่าวเป็นผู้นำออกให้เช่า ผู้เสียหายทั้งสี่จึงไปเช่าพระจากจำเลยที่ ๑ โดยจำเลยที่ ๑ รับรองว่าพระดังกล่าวเป็นพระที่ได้รับพระราชทานมาเพื่อให้จำหน่ายแก่ประชาชนทั่วไป แต่ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑ ได้โฆษณาให้ประชาชนทั่วไปทราบถึงการให้เช่าพระเครื่อง หากเป็นเรื่องที่ผู้เสียหายทั้งสี่ทราบข่าวมาเองแล้วมาติดต่อขอเช่าพระเครื่องจากจำเลยที่ ๑ จึงไม่ผิดฐานฉ้อโกงประชาชน คงผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา ๓๔๑ เท่านั้น

การหลอกลวงคนเฉพาะกลุ่ม แม้มีหลายคนก็ไม่ใช้ความหมายของคำว่าประชาชนใน
มาตรานี้ เช่น การหลอกลวงเฉพาะเจ้าหน้าที่ของตน ๓ ราย มิใช่หลอกลวงประชาชน (ฎ.๙๐๙/
๒๕๒๓)

ฎ.๕๖๓/๒๕๓๑ จำเลยโฆษณาหลอกลวงนักศึกษาเพื่อขายข้อสอบที่จำเลยเขียนขึ้นเอง
เพื่อให้นักศึกษาที่ซื้อข้อสอบจากจำเลยหลงเชื่อว่าเป็นข้อสอบจริงที่จะออกสอบ การกระทำไม่
เป็นการหลอกลวงประชาชนทั่วไป

- **เหตุฉกรรจ์** วรรคสองบัญญัติกรณีที่ต้องลักษณะตามมาตรา ๓๔๒ มาเป็นเหตุให้
ระวางโทษสูงขึ้น

- **ข้อสังเกต** สำหรับความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา ๓๔๓ เป็นเพียงมาตรา
เดียวในหมวด ๓ นี้ที่ไม่อาจยอมความได้ ทั้งนี้ตามมาตรา ๓๔๘ นอกจากนี้ความผิดตาม
มาตรานี้มีระวางโทษทั้งจำคุกและปรับ

ฎ.๒๖๖๖/๒๕๖๕ องค์ประกอบความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชน ต้องมีการหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากประชาชนผู้ถูกหลอกลวง แต่ความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนนั้น พ.ร.ก.การกู้ยืมเงิน ที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๒๗ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง นั้น เพียงแต่จำเลยทั้งสองโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือการกระทำ ด้วยประการใด ๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปว่า ในการกู้ยืมเงินคนหรือบุคคลใดจะจ่ายหรืออาจจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้ตามพฤติการณ์แห่งการกู้ยืมเงินในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ โดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตนหรือบุคคลนั้นจะนำเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินรายนั้นหรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน เป็นผลให้ประชาชนนำเงินมาให้จำเลยทั้งสองกู้ยืม ก็เป็นความผิดสำเร็จฐานร่วมกันกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนแล้ว ซึ่งแตกต่างจากองค์ประกอบความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๓ โดยไม่จำต้องมีการหลอกลวงดังเช่นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ดังนั้น แม้การกระทำของจำเลยทั้งสองไม่เป็นความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชน ตาม ป มาตรา ๓๔๓ ก็อาจเป็นความผิดตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๗ มาตรา ๔ ได้

ฐานข้อโง่งแรงงาน

มาตรา ๓๔๔ ผู้ใดโดยทุจริต หลอกหลวงบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปให้ประกอบกิจการงานอย่างใด ๆ ให้แก่ตนหรือให้แก่บุคคลที่สาม โดยจะไม่ใช่ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้น หรือโดยจะใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างบุคคลเหล่านั้นต่ำกว่าที่ตกลงกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลักษณะการหลอกหลวงตามมาตรา นี้ มีความหมายกว้างตามมาตรา ๓๔๑

ฎ.๑๐๕๑/๒๕๑๐ มาตรา ๓๔๔ ผู้หลอกหลวงต้องประสงค์ต่อผลคือ การทำงานของผู้ถูกหลอกหลวงให้ประกอบกิจการงานให้แก่ตนหรือบุคคลที่สามโดยจะไม่ใช่ค่าแรงงาน **เมื่อคดีได้** ความว่าจำเลยหลอกเพื่อให้ส่งเงินให้เท่านั้นไม่ได้หลอกให้ทำงานเพราะไม่มีงานให้ทำ จำเลยจึงไม่มีความผิดตามมาตรา นี้

ฎ.๑๙๕๓/๒๕๐๖ มาตรา ๓๔๔ **ต้องได้ความว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตหลอกหลวง** ผู้เสียหายในขณะที่ตกลงจะให้ผู้เสียหายประกอบกิจการงานให้แก่ตน หากเป็นเรื่องที่ตกลงกันมาแล้วจึงมีเหตุขัดข้องแก่จำเลย ทำให้ไม่อาจใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างได้ตามที่ตกลงกัน ก็เพียงผิดสัญญาทางแพ่งเท่านั้น

ฐานข้อโกงค่าอาหาร/โรงแรม

มาตรา ๓๔๕ ผู้ใดสั่งซื้อและบริโภคอาหารหรือเครื่องดื่ม หรือเข้าพักในโรงแรม โดยรู้ว่าตนไม่สามารถชำระเงินค่าอาหาร ค่าเครื่องดื่ม หรือค่าอยู่ในโรงแรมนั้น ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อพิจารณา

- ผู้กระทำความผิดฐานนี้ต้องมีเจตนาที่จะไม่จ่ายเงินตั้งแต่แรก
- การสั่งซื้อหรือบริโภคเป็นการกระทำต่อเนื่องในเวลานั้น

ฎ.๑๖๘๖/๒๕๐๕ มาตรา ๓๔๕ เป็นเรื่องการสั่งซื้อและบริโภคอาหารด้วย และเป็นการกระทำต่อเนื่องในเวลานั้น การที่ไปติดต่อดกกลางสั่งอาหารล่วงหน้าหลายวัน โดยให้นำอาหารไปเลี้ยงในสถานที่แห่งหนึ่ง เมื่อไม่ชำระก็เป็นผิดสัญญาทางแพ่ง ไม่ผิดตามมาตรานี้

ฎ.๑๐๗๗/๒๕๑๑ มาตรา ๓๔๕ หมายความว่า การสั่งอาหารเครื่องดื่มมาบริโภค นั้น เป็นที่เข้าใจได้ว่าจะชำระราคาเมื่อได้บริโภคเสร็จแล้วในสถานการค้าของผู้ขาย จำเลยให้คนไปเอาสุราที่ร้าน แล้วในวันรุ่งขึ้นได้ให้คนไปเอามาอีกซึ่งผู้เสียหายก็ยอมมอบมาให้ เช่นนี้เป็นเรื่องผู้เสียหายตกลงให้จำเลยซื้อของเชื่อ ไม่ผิดมาตรา ๓๔๕

ฐานชักจูงเพื่อเอาเปรียบผู้อื่น

มาตรา ๓๔๖ ผู้ใดเพื่อเอาทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม ชักจูงผู้หนึ่งผู้ใดให้จำหน่ายโดยเสียเปรียบซึ่งทรัพย์สิน โดยอาศัยเหตุที่ผู้ถูกชักจูงมีจิตอ่อนแอหรือเป็นเด็กเบาปัญญา และไม่สามารถเข้าใจตามควรซึ่งสาระสำคัญแห่งการกระทำของตน จนผู้ถูกชักจูงจำหน่ายซึ่งทรัพย์สินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การกระทำมาตรานี้เพียงแต่**ชักจูง**เท่านั้น ไม่จำถึงขนาดต้องหลอกลวง ส่วนคำว่า “จำหน่าย” หมายถึงการโอนกรรมสิทธิ์

มาตรานี้ต่างจากมาตรา ๓๔๒ เพราะมิใช่เพียงอาศัยเหตุมีจิตอ่อนแอหรือเป็นเด็กเบาปัญญาเท่านั้น แต่**ต้องประกอบด้วยว่าผู้ถูกชักจูงไม่สามารถเข้าใจตามควรซึ่งสาระสำคัญแห่งการกระทำของตนด้วย**

ฐานข้อบกพร่องวินาศภัย

มาตรา ๓๔๗ ผู้ใดเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศภัย
แก่งทำให้เกิดเสียหายแก่ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่เอาประกันภัย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี
หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- การกระทำ คือ **แก่งทำให้เกิดเสียหายแก่ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่เอา
ประกันภัย** ดังนั้น หากเป็นการหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จเพื่อไปขอรับค่า
สินไหม แต่มิได้กระทำต่อวัตถุที่เอาประกันภัย ก็ไม่ผิดตามมาตรานี้ แต่อาจเป็นความผิดตาม
มาตรา ๓๔๑ ได้

- ความผิดฐานนี้ นอกจากเจตนาธรรมดาแล้ว ต้องมี**เจตนาพิเศษ**ที่เพื่อให้ตนเอง
หรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศภัย ด้วย

มาตรา ๓๔๘ ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดตามมาตรา ๓๔๓ เป็น
ความผิดอันยอมความได้

ฐานกองเจ้าหนี้

มาตรา ๓๔๙ ผู้ใดเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์อันตนจำนำไว้แก่ผู้อื่น ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕๐ ผู้ใดเพื่อไม่ให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้นหรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์ใดก็ดี แก่สิ่งให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริงก็ดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕๑ ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ทั้งสองมาตราเป็นการกระทำที่มีเจตนาพิเศษก่อให้เกิดเจ้าหนี้ต้องเสียหายอาจไม่ได้รับประโยชน์จากการชำระหนี้ของตนทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน โดยความผิดฐานนี้เป็นความผิดต่อส่วนตัวซึ่งสามารถยอมความได้ตามมาตรา ๓๕๑

มาตรา ๓๔๙ (โกงเจ้าหนี้ผู้รับจำนำ)

องค์ประกอบภายนอก

๑. ผู้ใด

๒. **เอาไปเสีย** ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์

๓. ซึ่งทรัพย์สินอันตนจำนำไว้แก่ผู้อื่น

องค์ประกอบภายใน

๑. เจตนา

๒. เจตนาพิเศษ (มูลเหตุจูงใจ) เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนำ

การกระทำตามมาตรานี้มีลักษณะดังเช่นองค์ประกอบในฐานะทำให้เสียทรัพย์สินตามมาตรา ๓๕๘ โดยมีที่เพิ่ม คือ การ “เอาไปเสีย” ซึ่งหมายความว่า การพาเอาทรัพย์สินนั้นเคลื่อนที่ไปแต่ไม่จำเป็นต้องถึงขนาดเอาไปในลักษณะเป็นการตัดกรรมสิทธิดังเช่นฐานลักทรัพย์

“ทำให้เสียหาย” หมายถึง ทำให้ทรัพย์สินนั้นมีคุณสมบัติหรือสภาพเสื่อมทรามลง เช่น การทุบรถให้เกิดรอยบุบ

“ทำลาย” หมายถึง ทำให้หมดสิ้นไป เช่น การเผานาฬิกาที่จํานำไว้

“ทำให้เสื่อมค่า” หมายถึง ทำให้ราคาทรัพย์สินลดน้อยลง เช่น การใช้ความร้อนไปอบทำให้สีของพลอยเปลี่ยนแปลงไป

“ทำให้ไร้ประโยชน์” หมายถึง ทำให้สภาพของทรัพย์สินใช้การได้ไม่ดี โดยที่สภาพของทรัพย์สินไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป เช่น การปล่อยลมออกจากล้อของรถยนต์

สำหรับคำว่า “ทรัพย์สิน” ตามมาตรานี้ไม่รวมถึงอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่มีการจํานำไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๔๗ และรวมถึงสิทธิต่างๆอันอาจจํานำได้ตามมาตรา ๗๕๐ ถึงมาตรา ๗๕๓ ด้วย

การโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๔๙ ต้องเป็นการจำหน่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น หากมิใช่กรณีดังกล่าว แม้จะมีการกระทำตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๓๔๙ ก็ไม่ถือเป็นความผิด

ฎ.๑๐๕๐/๒๕๐๗ การนำที่ดินไปเป็นประกันการชำระหนี้โดยการมอบโฉนดไว้ให้ ไม่เป็นทั้งการจำนองและจำนำ แม้ผู้กู้จะมาเอาโฉนดที่ดินไปในภายหลังโดยมีเจตนาเพื่อทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ให้กู้ก็ไม่ใช่ความผิดตามมาตรา

ฎ.๑๓๖๓/๒๕๕๐ แม้ว่าตามสัญญาจำนำข้อ ๓ จะระบุว่าการนำข้าวที่จำนำออกไปจากโกดัง จำเลยต้องได้รับความยินยอมจากโจทก์ร่วมก่อน แต่พนักงานโจทก์ร่วมเบิกความทำนองเดียวกันว่าทางปฏิบัติจำเลยสามารถนำข้าวดังกล่าวออกไปขายโดยไม่ต้องแจ้งให้โจทก์ร่วมทราบแล้วนำเงินมาชำระหนี้ให้โจทก์ร่วมได้ โจทก์ร่วมจะส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบข้าวสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง พิเคราะห์จากพฤติการณ์ของการติดต่อระหว่างโจทก์ร่วมกับจำเลยแล้ว น่าเชื่อว่าหลังจากทำสัญญาจำนำข้าวแล้วโจทก์ร่วมยอมให้ข้าวอยู่ในความครอบครองของจำเลย ย่อมถือไม่ได้ว่าจำเลยมอบข้าวไว้เป็นประกันการชำระหนี้ตามความหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะจำนำ เมื่อไม่มีการจำหน่ายจึงขาดองค์ประกอบที่จะเป็นความผิดข้อหาโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๔๙

ข้อพิจารณา

ฎ.๖๕๐/๒๕๑๐ จำเลยจำหน่ายสร้อยคอของตนไว้กับผู้เสียหายเพื่อเอาเงินมาเล่นการพนันแล้วกระซากร้อยเส้นนั้นไปจากคอผู้เสียหาย ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ เพราะสร้อยเส้นนั้นเป็นของจำเลยเอง และเมื่อไม่มีการลักทรัพย์ก็ไม่อาจเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ได้

จากคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวเห็นได้ว่าที่ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ เนื่องจากไม่ใช่ทรัพย์ของผู้อื่นหรือของผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ปัญหาประการต่อมามีว่าจะเป็นการผิดฐานโกงเจ้าหนี้หรือไม่ เนื่องจากสัญญาจำหน่ายต้องเป็นสัญญาที่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อหนี้เกิดจากมูลหนี้การพนันจึงไม่อาจบังคับตามสัญญาจำหน่ายได้ ดังนั้น จำเลยจึงไม่น่ามีความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

ข้อสังเกต แม้มูลหนี้การพนันจะไม่สามารถบังคับให้ชำระหนี้ได้ก็ตาม แต่หากมีการส่งมอบทรัพย์เพื่อชำระหนี้การพนันไปแล้วก็ไม่สามารถเอาคืนได้ หากมีการแย่งคืนกลับมادتงกล่าวก็อาจมีความผิดฐานลักทรัพย์หรือชิงทรัพย์ได้ (ฎ.๑๐๙๔/๒๕๗๗) เว้นแต่จำเลยเข้าใจว่าตนมีสิทธิเอาคืนได้เพราะถูกเจ้ามือโกงยอมไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์หรือชิงทรัพย์ (เทียบ ฎ.๑๐๑๘/๒๕๒๙)

มาตรา ๓๕๐

องค์ประกอบภายนอก

๑. ผู้ใด
๒. ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้นหรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินใด
หรือแก่งัดให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริง

องค์ประกอบภายใน

๑. เจตนา
๒. เจตนาพิเศษ (มูลเหตุจูงใจ) เพื่อไม่ให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้
ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้

- ๑. เนื่องจากมาตรานี้ผู้กระทำต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ ดังนั้น ผู้กระทำจึงไม่จำเป็นต้องหมายถึงลูกหนี้เท่านั้น

ฎ.๑๔๓/๒๕๑๗ คำว่า “ผู้อื่น” ตามมาตรา ๓๕๐ นั้นหมายถึงบุคคลอื่นนอกจากตัวลูกหนี้ จำเลยที่ ๑ เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาของโจทก์ร่วมโอนที่ดินของตนให้แก่จำเลยที่ ๓ ซึ่งไม่ได้เป็นลูกหนี้ของโจทก์ร่วม โดยจำเลยทั้งสองมีเจตนาร่วมกันที่จะไม่ให้โจทก์ร่วมได้รับชำระหนี้ ดังนี้จำเลยทั้งสองมีความผิดตามมาตรา ๓๕๐ แล้ว จำเลยที่ ๓ จะอ้างว่าเป็นการโอนที่ดินให้กับตนเองมิใช่โอนให้แก่ผู้อื่นหาได้ไม่

ฎ.๒๗๑/๒๕๒๒ ความผิดฐานโกงเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓๕๐ ไม่จำเป็นต้องกระทำต่อเจ้าหน้าที่ของตนเท่านั้น แม้กระทำต่อเจ้าหน้าที่ของบุคคลอื่นก็เป็นความผิดได้เช่นเดียวกัน ศาลพิพากษาให้บิดาจำเลยที่ ๑ ชำระเงินกู้ การที่จำเลยที่ ๑ โอนที่ดินที่ได้รับโอนมาจากบิดามารดาของตน ซึ่งโจทก์จะฟ้องขอเพิกถอนการโอนที่ดินกลับมายังลูกหนี้ตามเดิมเพื่อบังคับชำระหนี้ต่อไปให้กับจำเลยที่ ๒ โดยจำเลยทั้งสองไม่ได้เป็นลูกหนี้โจทก์ก็อยู่ในความหมายตามมาตรา ๓๕๐ แม้ว่าการโอนที่ดินดังกล่าวไม่ทำให้สิทธิของโจทก์ที่จะบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้หมดไปก็ตาม **หากฟังได้ว่ากระทำเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนฯ”** กฎหมายมุ่งถึงเจตนาของจำเลยที่จะโกงเจ้าหน้าที่ โดยไม่คำนึงว่าสิทธิการบังคับชำระหนี้ของโจทก์ที่มีต่อลูกหนี้จะยังมีหรือไม่ มีความหมายชัดเจนว่าความผิดฐานโกงเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๓๕๐ ไม่จำเป็นต้องกระทำต่อเจ้าหน้าที่ของตนเท่านั้น แม้กระทำต่อเจ้าหน้าที่ของบุคคลอื่นก็เป็นความผิดได้เช่นเดียวกัน

• การที่จะมีความผิดฐานนี้แม้จะไม่จำเป็นต้องกระทำต่อเจ้าหน้าที่ของตนเองเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามต้องมีหนี้ระหว่างเจ้าหน้าที่กับลูกหนี้ที่สามารถใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลได้

ฎ.๕๒๘๔/๒๕๖๓ ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๕๐ ในเบื้องต้นจะต้องมีหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ก่อน แม้จำเลยที่ ๑ จะโอนที่ดินให้แก่จำเลยที่ ๒ ภายหลังจากโจทก์ใช้สิทธิเรียกร้องยื่นฟ้องจำเลยที่ ๑ เป็นคดีของศาลแพ่งธนบุรีเพียง ๑๒ วัน เมื่อขณะคดีนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา คดีแพ่งดังกล่าวศาลฎีกาพิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์ซึ่งฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยที่ ๑ ไม่มีนิติสัมพันธ์กับโจทก์ อันมีผลให้ผูกพันโจทก์กับจำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ จึงต้องฟังข้อเท็จจริงว่าโจทก์ไม่ได้เป็นเจ้าหนี้ของจำเลยที่ ๑ ตามฟ้องในคดีนี้ การกระทำของจำเลยที่ ๑ ย่อมมิใช่เพื่อให้เจ้าหนี้ของตนได้รับชำระหนี้ตามมาตรา ๓๕๐

ฎ.๖๑๘๘/๒๕๖๒ หนี้ที่โจทก์อ้างเป็นมูลเหตุฟ้องจำเลยที่ ๑ ในความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ คือหนี้ที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นลูกหนี้โจทก์จดทะเบียนโอนขายที่ดินให้แก่จำเลยที่ ๒ โดยจำเลยทั้งสองมีเจตนาเพื่อมิให้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ได้รับโอนกรรมสิทธิในที่ดินดังกล่าวกลับคืนมาเป็นของโจทก์ เมื่อความปรากฏว่าคดีดังกล่าวศาลฎีการับฟังว่าโจทก์จดทะเบียนให้จำเลยที่ ๑ ถือกรรมสิทธิรวมในที่ดินพิพาทกึ่งหนึ่งและโอนกรรมสิทธิที่ดินพิพาทอีกกึ่งหนึ่งให้แก่จำเลยที่ ๑ ด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เพราะถูกจำเลยที่ ๑ ใช้กลฉ้อฉลโจทก์ โจทก์ไม่มีสิทธิเพิกถอนนิติกรรมดังกล่าวและพิพากษายกฟ้องโจทก์ยืนตามศาลอุทธรณ์ภาค ๗ ผลของคำพิพากษาศาลฎีกาทำให้โจทก์กับจำเลยที่ ๑ มิได้เป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ต่อกัน โจทก์ไม่อยู่ในฐานะเจ้าหนี้ซึ่งเป็นองค์ประกอบความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๕๐ การกระทำของจำเลยที่ ๑ ที่โอนที่ดินให้แก่จำเลยที่ ๒ ขาดองค์ประกอบ ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ จำเลยที่ ๑ ไม่มี ความผิดตามฟ้อง

· ฎ.๔๘๖๔/๒๕๖๒ (ป) จำเลยที่ ๑ โอนขายห้องชุดของตนก่อนวันที่ศาลชั้นต้นพิพากษาคดีแพ่งเพียง ๑ วัน แล้วยกย้ายถ่ายเทหรือย้ายไปเสียซึ่งเงินที่ได้จากการขายห้องชุดดังกล่าว เป็นการแสดงให้เห็นว่าจำเลยที่ ๑ อาจมีเจตนาพิเศษเพื่อว่าเมื่อโจทก์ชนะคดีแล้ว โจทก์จะไม่สามารถบังคับชำระหนี้จากจำเลยที่ ๑ ได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน แต่เมื่อคดีแพ่งที่โจทก์อ้างเป็นมูลเหตุฟ้องจำเลยที่ ๑ เป็นคดีอาญาเรื่องนี้ถึงที่สุดแล้วโดยศาลฎีกาพิพากษาว่าจำเลยไม่ได้ผิดสัญญาซื้อขายหุ้นกับโจทก์จึงไม่ต้องคืนเงินค่าหุ้นพร้อมดอกเบี้ยให้แก่โจทก์และพิพากษากลับให้ยกฟ้อง มีผลให้ระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๑ ไม่มีมูลหนี้ต่อกัน เท่ากับโจทก์และจำเลยที่ ๑ ไม่ได้เป็นเจ้าของและลูกหนี้ต่อกัน ดังนี้ ไม่อาจมีการกระทำความผิดตามมาตรา

๓๕๐

๒.๑ ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้นหรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินใด

“ย้ายไปเสีย” หมายถึงกระทำให้ทรัพย์สินเปลี่ยนไปจากที่อยู่เดิม ส่วน “ซ่อนเร้น” หมายถึงปกปิดไม่ให้รู้ว่าทรัพย์สินตั้งอยู่ที่ใด โดยที่ไม่จำเป็นต้องเคลื่อนย้ายทรัพย์สินก็ได้ ส่วน “โอนให้ผู้อื่น” หมายถึงโอนกรรมสิทธิและเป็นกรณีที่เกิดขึ้นโดยนิติกรรมสัญญา แต่ไม่นับรวมถึงการโอนโดยผลของกฎหมาย เช่น การที่ลูกหนี้ไม่ยอมคัดค้านผู้ที่ร้องขอว่าได้กรรมสิทธิโดยการครอบครองทรัพย์สินในที่ดินของลูกหนี้ เป็นต้น

ฎ.๘๗๐/๒๕๑๘ ... แต่การจดทะเบียนให้เช่าที่ดินมีกำหนด ๒๐ ปี แม้จะทำให้เจ้าหนี้เสียหาย ก็ไม่เป็นการย้ายไปเสียหรือเป็นการโอนตามมาตรา ๓๕๐

“ทรัพย์” มาตรฐานนี้ต่างจากมาตรา ๓๔๙ โดยอาจเป็นทั้งสังหาริมทรัพย์หรือ

- อสังหาริมทรัพย์ก็ได้ และมีความหมายถึงว่าเป็นทรัพย์สิน คือสิทธิที่เกี่ยวกับตัวทรัพย์ด้วย

ฎ.๓๙๘๘/๒๕๒๖ ล. สัญญาจะขายที่ดินให้แก่ จ. จ.กำลังจะฟ้องบังคับให้ ล. โอนที่ดินให้ตามสัญญา ล.เอาที่ดินไปจดทะเบียนขายฝากแล้วไม่ไถ่ ล.มีความผิดตามมาตรา ๓๕๐

ฎ.๒๘๒๘/๒๕๓๑ ลูกหนี้โอนสิทธิการเช่าอาคารในที่ดินของทางราชการให้แก่ผู้อื่น หากเป็นการทำให้เจ้าหนีมิได้รับชำระหนี้เป็นความผิดตามมาตรา ๓๕๐ นี้ได้

ฎ.๒๕๒/๒๕๓๗ ลูกหนี้โอนสิทธิการเช่าทรัพย์ซึ่งสามารถโอนขายเป็นเงินได้ภายหลังที่ศาลพิพากษาให้ชำระหนี้และคดีถึงที่สุดแล้วเป็นความผิดตามมาตรา ๓๕๐ นี้ได้

๒.๒ แก่งให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริง

ฎ.๑๑๓๔/๒๕๓๗ จำเลยเป็นหนี้ธนาคารเป็นเงิน ๖๙๖,๒๕๒.๕๙ บาท โดยจำเลยเอาที่ดินจำนองเป็นประกัน ธนาคารเจ้าหนี้ได้เร่งรัดให้จำเลยชำระหนี้ จำเลยจึงได้ขายที่ดินจำนองให้แก่ ก. ไปในราคา ๗๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นราคาที่ไม่ต่ำกว่าความเป็นจริง แล้วนำเงินนั้นชำระหนี้ให้แก่ธนาคารเจ้าหนี้ อันเป็นการชำระหนี้ที่จำเลยมีหน้าที่ตามกฎหมายจะต้องปฏิบัติ แม้จะเป็นการขายภายหลังจากจำเลยทราบว่า เป็นหนี้โจทก์ตามคำพิพากษาแล้ว ก็ถือไม่ได้ว่าจำเลยขายที่ดินโดยเจตนาที่จะไม่ให้โจทก์ได้รับชำระหนี้ จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

- การจะเป็นความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๕๐ จะต้องมีหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้อันสามารถเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ได้ การครอบครองทรัพย์สินนั้นมิได้ก่อให้เกิดหนี้แก่จำเลยที่ ๑ เป็นเพียงกฎหมายรับรองหรือให้สิทธิโจทก์ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินเท่านั้น จำเลยที่ ๑ ไม่มีหนี้จะต้องชำระแก่โจทก์ การที่จำเลยที่ ๑ จดทะเบียนโอนขายที่ดินของตนเองไปให้บุคคลอื่น จึงไม่มีความผิดตามมาตรา ๓๕๐ (ฎ.๓๕๒๗/๒๕๒๖)

ฎ.๑๔๐๖/๒๕๑๒ ผู้เสียหายได้ให้จำเลยกู้ยืมเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท โดยจำเลยมิได้ทำหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือให้ไว้ เป็นการกู้ยืมเงินเกินกว่า ๕๐ บาท (เต็ม) โดยไม่ได้มีหลักฐานเป็นหนังสือต้องห้ามไม่ให้ฟ้องร้องบังคับคดีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ ฉะนั้นผู้เสียหายจึงไม่อาจใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลกับจำเลยได้ จึงไม่มีทางลงโทษจำเลยฐานโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๕๐

อย่างไรก็ตาม “หนี้” ไม่ได้หมายความว่าถึงเฉพาะแต่เพียงหนี้เงินเท่านั้น

ฎ. ๗๕๕/๒๕๑๘ (ป) คำว่าหนี้ในมาตรา ๓๕๐ มิได้หมายความว่าเฉพาะหนี้เงิน แต่รวมถึงหนี้อื่น เช่น การโอนขายที่ดินตามสัญญาจะซื้อจะขายด้วย การที่ผู้ขายโอนที่ดินแก่ผู้อื่น เพราะแปลสัญญาไปคนละทางไม่ใช่เพราะจำเลยมีเจตนาที่จะไม่ชำระหนี้ จึงไม่ผิดมาตรา ๓๕๐

- การกระทำในองค์ประกอบข้อ ๒ หากไม่ได้กระทำในขณะที่เจ้าหนี้ได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ก็ถือว่าขาดองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๓๕๐ ซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงตามพฤติการณ์แล้วแต่กรณีไป

ข้อพิจารณา ปกติการใช้สิทธิหรือจะใช้สิทธิต้องเป็นเรื่องบังคับชำระหนี้ทางแพ่ง มิใช่ทางอาญา แต่หากมีลักษณะบ่งชี้ได้ว่าเจ้าหนี้ประสงค์ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลก็ย่อมถือว่ามีความผิดได้

ฎ. ๑๐๕๔/๒๕๐๗ ความผิดตามมาตรา ๓๕๐ นั้นเจ้าหนี้จะต้องใช้สิทธิทางศาลให้ชำระหนี้แล้วอย่างหนึ่ง หรือว่าจะใช้สิทธิทางศาลให้ลูกหนี้ชำระหนี้อย่างหนึ่งเป็นองค์ประกอบอยู่ด้วย ดังนั้นเมื่อเจ้าหนี้ยังไม่ได้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งหรือการที่เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีอาญา ก็เพียงเพื่อให้ลูกหนีหายประกันมาให้เจ้าหนี้เป็นที่พอใจแล้วจะไม่เอาเรื่องแต่ลูกหนี้ อันเป็นการแสดงว่าเจ้าหนี้ยังจะไม่ใช้สิทธิทางศาลเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ การที่ลูกหนี้โอนที่ดินให้ผู้อื่นไปจึงยังไม่ผิดฐานโกงเจ้าหนี้

ฎ.๓๙๗๓/๒๕๕๑ การร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนของโจทก์ไม่ใช้การใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ แต่เมื่อร้องทุกข์แล้วพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยที่ ๑ และขอให้จำเลยที่ ๑ คืนหรือใช้เงินจำนวน ๑๓๕,๐๐๘,๑๖๓.๙๒ บาท มาด้วย ทั้งโจทก์ได้ยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ในคดีดังกล่าวและศาลชั้นต้นอนุญาต ดังนี้ จึงมีความหมายโดยนิตินัยว่าโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ในคดีดังกล่าวและมีคำขอให้บังคับจำเลยที่ ๑ คืนหรือใช้เงินจำนวนดังกล่าวด้วย เท่ากับว่าโจทก์ได้ใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้จำเลยที่ ๑ ชำระหนี้แล้ว

ขณะที่จำเลยที่ ๑ จดทะเบียนโอนที่ดินให้แก่จำเลยที่ ๒ จำเลยทั้งสองได้หย่ากันแล้วทั้งจำเลยทั้งสองได้ตกลงกันว่าให้จำเลยที่ ๒ ไปดำเนินการโอนที่ดินเป็นกรรมสิทธิของจำเลยที่ ๒ แต่เพียงผู้เดียว หลังจากนั้นจำเลยที่ ๒ ยังนำที่ดินไปจำนองด้วย แสดงว่าจำเลยทั้งสองมีเจตนาโอนที่ดินไปเพื่อมิให้โจทก์เจ้าหนี้ของจำเลยที่ ๑ ได้รับชำระหนี้ ประกอบกับคำว่าผู้อื่นตามมาตรา ๓๕๐ หมายถึงบุคคลอื่นนอกจากตัวลูกหนี้ การที่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นลูกหนี้ของโจทก์โอนที่ดินให้แก่จำเลยที่ ๒ ผู้ซึ่งไม่ได้เป็นลูกหนี้ของโจทก์จึงเป็นการโอนทรัพย์สินไปให้แก่ผู้อื่นแล้ว ส่วนต่อมาโจทก์สามารถสืบหาติดตามทรัพย์สินนำมาบังคับคดีได้หรือไม่เพียงใด เป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๕๐

ฎ.๘๙๐๕/๒๕๖๑ โจทก์ไปร้องทุกข์ดำเนินคดีแก่จำเลยขอหาข้อเท็จจริงก่อนวันที่จำเลยโอนที่ดินให้แก่บุตรทั้งสองของจำเลย การร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนย่อมนำไปสู่การฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการ ซึ่งรวมถึงการเรียกทรัพย์สินหรือราคาที่ดินที่โจทก์ต้องสูญเสียไป เนื่องจากการกระทำความผิดแทนโจทก์ด้วยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๓ อีกทั้งเมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดี โจทก์จะยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐ หรือไม่ก็ได้ ดังนั้น การร้องทุกข์ของโจทก์ ไม่ว่าจะต่อมาโจทก์จะยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์หรือไม่ก็มิใช่ผลเป็นการเรียกร้องทรัพย์สินหรือราคาที่ดินที่โจทก์สูญเสียไปจากการกระทำผิดโดยพนักงานอัยการ ดำเนินการแทนแล้ว โจทก์ไม่จำเป็นต้องทวงถามหรือฟ้องคดีแพ่งเพื่อบังคับชำระหนี้อื่น การร้องทุกข์ของโจทก์จึงเป็นกรณีที่โจทก์จะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้จำเลยชำระหนี้แล้ว เมื่อจำเลยมีเจตนาทุจริตยกยอกเงินโจทก์ และโจทก์ได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่จำเลยแล้ว จำเลยจึงรู้แล้วว่าโจทก์จะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ การที่จำเลยโอนที่ดินให้บุตรทั้งสองของจำเลยจึงเป็นไปเพื่อมิให้โจทก์ได้รับชำระหนี้ การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตามมาตรา ๓๕๐

- การกระทำตามองค์ประกอบข้อ ๒ ต้องมีเจตนาด้วย

ฎ.๑๖๐๗๐-๑๖๐๗๒/๒๕๕๕ องค์ประกอบความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๕๐ ผู้กระทำเพียงแต่รู้ว่าเจ้าหนี้จะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลแล้วย้ายไปเสีย ซ่อนเร้นหรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินใดก็ดี แกล้งให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริงก็ดี ก็ถือว่าเป็นความผิดแล้ว หากจำต้องถือเอาคำพิพากษาของศาลให้รับผิดในทางแพ่งมาเป็นองค์ประกอบความผิดไม่ เมื่อจำเลยที่ ๑ มีเจตนาโอนทรัพย์สินเพื่อมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ หากจำเลยที่ ๑ แพ้คดีในที่สุด การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นความผิดตามมาตรา ๓๕๐

นอกจากนี้ต้องมีเจตนาพิเศษ เพื่อไม่ให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้

ฎ.๔๑๑/๒๕๐๘ จำเลยกู้เงินโจทก์ เมื่อถึงกำหนดชำระจำเลยไม่ชำระกลับขายเรือนของจำเลยให้แก่นายเปลื้อง แต่การขายโจทก์เป็นผู้ติดต่อบอกขายและรับชำระหนี้เป็นข่าวเปลื้องแทนเงิน ดังนี้ จะถือว่าจำเลยได้โอนเรือนไปให้แก่ผู้อื่นเพื่อไม่ให้เจ้าหนี้ของตนได้รับชำระหนี้ตามมาตรา ๓๕๐ ไม่ได้

ฎ.๑๓๐๐/๒๕๓๙ ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้จะต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือผู้อื่นได้รับชำระหนี้ เมื่อไม่ปรากฏพฤติการณ์ร่วมมือกันระหว่างจำเลยกับ ป. อันสื่อเจตนาแก่ลี้нгให้ตนเองเป็นหนี้อันไม่เป็นความจริงเพื่อมิให้กรมตำรวจในฐานะเจ้าหนี้ที่ของ ป. ได้รับชำระหนี้แล้ว การกระทำของจำเลยจึงไม่มีความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

ฎ.๖๑๕๐/๒๕๖๑ ในขณะที่จำเลยขายที่ดินพิพาทไม่ทราบว่าจะถูกโจทก์ฟ้องคดีมาก่อน เนื่องจากขณะนั้นจำเลยอยู่ต่างจังหวัด ตามพฤติการณ์น่าจะเชื่อว่าเป็นการขายที่ดินเพื่อปลดเปลื้องภาระหนี้ต่อเจ้าหนี้อื่น ซึ่งเป็นหนี้ที่มีอยู่จริงซึ่งจำเลยมีหน้าที่ต้องชำระโดยไม่ใช่เกิดจากการสมคบหรือแกล้งเป็นหนี้โดยมีมูลเหตุช้กจูงใจหรือมีเจตนาพิเศษเพื่อมิให้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน จึงไม่อาจถือได้ว่าจำเลยมีเจตนากระทำผิดตามมาตรา ๓๕๐

ฐานยกยก

มาตรา ๓๕๒ ผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานยกยก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิด เพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด หรือเป็นทรัพย์สินเสียหายซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ ผู้กระทำต้องระวางโทษแต่เพียงกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๓๕๓ ผู้ใดได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่น หรือทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕๔ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๒ หรือมาตรา ๓๕๓ ได้กระทำในฐานที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งของศาล หรือตามพินัยกรรม หรือในฐานเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจ อันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕๕ ผู้ใดเก็บได้ซึ่งสิ่งสละหรือทรัพย์สินอันมีค่า อันซ่อนหรือฝังไว้โดยพฤติการณ์ซึ่งไม่มีผู้ใดอ้างว่าเป็นเจ้าของได้ แล้วเบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕๖ ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

•

มาตรา ๓๕๒ วรรคแรก

องค์ประกอบภายนอก

๑. ผู้ใด

๒. ครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย

๓. เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สาม

องค์ประกอบภายใน

๑. เจตนา

๒. เจตนาพิเศษ (มูลเหตุจูงใจ) โดยทุจริต

๒. ครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย

ความผิดฐานยกยอกนี้กฎหมายมุ่งคุ้มครองกรรมสิทธิ์ ทั้งนี้เนื่องจากจะเป็นความผิดฐานนี้มีการครอบครองในทรัพย์สินอยู่ที่ผู้กระทำความผิดอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งเป็นข้อแตกต่างที่สำคัญกับความผิดฐานลักทรัพย์ที่มีลักษณะเป็นการแย่งการครอบครองเพื่อตัดกรรมสิทธิ์

ฎ.๔๒๕๑/๒๕๖๒ จำเลยบรรจุน้ำอยู่ในถังก่อนนำรถไปซังน้ำหนักเพื่อให้เห็นว่ารถมีน้ำหนักมากกว่าปกติ จากนั้นจึงนำรถไปถ่ายน้ำออกจากถัง เมื่อนำรถไปรับน้ำนมดิบก็จะได้ปริมาณมากกว่าที่ควรจะได้ การกระทำของจำเลยถึงขั้นลงมือกระทำความผิดแล้ว หาก ช. ไม่พบเห็นการกระทำของจำเลยก็จะบรรลุผลตามที่จำเลยได้กระทำลงไป จึงเป็นการลงมือกระทำความผิดแล้วแต่กระทำไปไม่ตลอด เป็นเพียงการพยายามกระทำความผิด

จำเลยมีเจตนาทุจริตที่จะเอาน้ำนมดิบของผู้เสียหายไปตั้งแต่ต้น โดยวิธีนำรถบรรทุกถังพลาสติกบรรจุน้ำมาซังน้ำหนักในครั้งแรกเพื่อให้พนักงานของผู้เสียหายเห็นว่ารถมีน้ำหนักมากกว่าปกติ ภายหลังจากนั้นจึงถ่ายน้ำออกจากถังแล้วไปรับน้ำนมดิบ เมื่อนำรถมาซังอีกครั้งทำให้จำเลยได้รับน้ำนมดิบในปริมาณน้ำหนักที่เพิ่มขึ้นเท่ากับปริมาณน้ำที่ถ่ายทิ้งไป จึงเป็นการที่ใช้กลอุบายให้บรรลุผลคือ การเอาน้ำนมดิบในส่วนที่เกินของผู้เสียหายไปโดยทุจริตเท่านั้น พนักงานของผู้เสียหายไม่ได้มีเจตนาส่งมอบการครอบครองน้ำนมดิบในส่วนที่เกินแก่จำเลย การกระทำของจำเลยจึงเข้าองค์ประกอบความผิดฐานลักทรัพย์ แต่การกระทำยังไม่บรรลุผล เป็นเพียงพยายามลักทรัพย์โดยใช้ยานพาหนะ

•

- การครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นนั้นเป็นการครอบครองอย่างแท้จริงมิใช่เพียงยึดถือไว้ชั่วคราว

กรณีที่เจ้าของเรือสั่งให้ลูกจ้างนำเรือพร้อมด้วยอวนและเครื่องใช้ออกไปจับปลา ไม่ได้เป็นการมอบการครอบครองเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ลูกจ้างเพียงแต่ยึดถือแทนเมื่อเอาไปจึงผิดฐานลักทรัพย์ (ฎ.๑๙๒๔-๑๙๒๕/๒๕๑๔) หรือผู้เสียหายไม่ทราบว่าเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนอยู่ท่าयरจึงมอบรถให้จำเลยไปใช้ ผู้เสียหายไม่ได้สละ (หรือส่งมอบ) การครอบครอง จำเลยรู้ว่าผู้เสียหายต้องติดตามเอาคืน แต่จำเลยกลับให้ผู้อื่นนำไปใช้จึงเป็นลักทรัพย์ ไม่ใช่ยกยอก (ฎ.๓๓๓๓/๒๕๔๕) แต่ถ้าหากข้อเท็จจริงเป็นว่าจำเลยเป็นลูกจ้างของผู้เสียหายและผู้เสียหายได้เพียงวิวาทกับผู้อื่นได้มอบทรัพย์สินให้จำเลยเอาออกไปจากที่วิวาท จำเลยเอาทรัพย์สินนั้นไปยอมเป็นความผิดฐานยกยอก เพราะในกรณีนี้ถือว่าได้มีการมอบการครอบครองแล้ว (ฎ.๔๖๐/๒๕๑๒)

- กรณีซื้อขายกรรมสิทธิ์ยอมโอนไปยังผู้ซื้อเมื่อซื้อขายเสร็จเด็ดขาด แม้จะยังชำระราคาไม่ครบถ้วนก็ตาม ดังนั้น หากผู้ซื้อนำเอาทรัพย์สินไปขายต่อในขณะที่ยังชำระราคาไม่ครบถ้วนก็ไม่เป็นความผิดฐานยกยอก แต่กรณีกลับกันหากผู้ขายยังไม่ได้ส่งมอบทรัพย์สินแต่กลับนำทรัพย์สินไปขายให้แก่บุคคลอื่นถือว่ามี ความผิดฐานยกยอก

- กรณีเช่าซื้อกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยังไม่ได้โอนไปยังผู้เช่าซื้อ ดังนั้น หากผู้เช่าซื้อเอาทรัพย์สินไปขายต่อหรือจำนำยอมมีความผิดฐานยกยอก (ฎ.๑๑๒๕/๒๕๐๗)

ฎ.๖๙๑/๒๕๕๖ จำเลยลงลายมือชื่อเป็นผู้เช่าซื้อโทรทัศน์สีในสัญญาเช่าซื้อแทน ส. นายจ้างของจำเลยและจำเลยไม่ได้เป็นผู้ครอบครองโทรทัศน์สีที่เช่าซื้อ แต่ ส. เป็นผู้รับมอบและครอบครองโทรทัศน์สีที่เช่าซื้อ แม้จำเลยนำโทรทัศน์สีที่เช่าซื้อไปขาย จำเลยก็ไม่มี ความผิดฐานยกยอกตามมาตรา ๓๕๒ (แต่ผิดฐานลักทรัพย์นายจ้างตามมาตรา ๓๓๕ (๑๑))

- กรณีฝากทรัพย์ ถือว่าเป็นการส่งมอบการครอบครองให้แก่ผู้รับฝากแล้ว เช่น หากผู้เสียหายให้เงินเพื่อไปรับสินค้าแก่จำเลยแล้วไม่นำเงินสดค่าสินค้าที่ฝากมาให้ หรือฝากเงินให้ไปวางมัดจำซื้อบ้าน แต่จำเลยกลับนำไปใช้ส่วนตัว ย่อมเป็นความผิดฐานยักยอก (ฎ.๖๑๖/๒๕๓๕) แต่อย่างไรก็ตามการฝากเงินนั้นผู้รับฝากมีหน้าที่คืนให้ครบจำนวนเท่านั้น การที่ผู้รับฝากเอาเงินไปใช้จึงไม่เป็นความผิดฐานยักยอก

ฎ.๕๓๐/๒๕๓๔ จำเลยได้รับฝากทรัพย์สินต่างๆและเงินจำนวนหนึ่งไว้จากโจทก์ร่วม ต่อมาภายหลังจากพ้นคดีแล้วโจทก์ร่วมไปทวงถามทรัพย์สินที่ฝากไว้คืนจากจำเลยแต่จำเลยไม่คืนให้ กรณีเป็นเรื่องโจทก์ร่วมและจำเลยฝากทรัพย์กัน ดังนั้นเงินทั้งหมดที่โจทก์ร่วมฝากไว้ จำเลยผู้รับฝากจึงมีสิทธิที่จะนำออกใช้ได้ แต่ต้องคืนแก่โจทก์ร่วมให้ครบตามจำนวนเท่านั้น ไม่ปรากฏว่าจำเลยมีเจตนาทุจริต เพียงแต่เมื่อโจทก์ร่วมทวงถามจำเลยไม่คืนให้ จึงเป็นเรื่องที่โจทก์ร่วมจะต้องฟ้องร้องเรียกคืนจากจำเลยในทางแพ่ง การที่จำเลยนำเงินที่รับฝากนั้นออกใช้หรือไม่คืนให้เมื่อทวงถามหาเป็นความผิดฐานยักยอกไม่ ส่วนการรับฝากทรัพย์สินอื่นๆนอกจากเงินที่ฝากไว้วันนั้น เมื่อได้ความว่าโจทก์ร่วมทวงถามแล้ว จำเลยไม่คืนให้โดยเจตนาทุจริตเป็นความผิดฐานยักยอก

- กรณียืมใช้สิ่งเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเป็นของผู้ยืม ดังนั้น การที่ผู้ยืมเอาทรัพย์สินไปใช้หรือจำหน่ายยอมไม่เป็นความผิดฐานยกยอก (ฎ.๑๒๕๐/๒๕๓๐) แต่ถ้าเป็นการยืมใช้คงรูปจะถือว่าเป็นความผิดฐานยกยอก

ฎ.๘๖๔๔/๒๕๖๑ จำเลยยืมรถจักรยานยนต์ของผู้เสียหายไปจาก ช. ซึ่งมีสิทธิครอบครองจำเลยมีหน้าที่ต้องนำรถจักรยานยนต์ที่ขอยืมไปมาคืน ช. เมื่อจำเลยนำรถจักรยานยนต์ของผู้เสียหายไปจำหน่ายแก่บุคคลภายนอก จึงเป็นการเบียดบังเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายเป็นของบุคคลอื่นโดยทุจริตขณะที่จำเลยครอบครองทรัพย์สินนั้นอันเป็นความผิดตามมาตรา ๓๕๒ วรรคแรก

-กรณีจำหน่าย ผู้รับจำหน่ายมีสิทธิในทรัพย์สินเพื่อประกันการชำระหนี้ตามปพพ. มาตรา๗๔๗ ถือว่าผู้รับจำหน่ายครอบครองทรัพย์สินของผู้จำหน่าย หากเบียดบังไปยอมผิดฐานยกยอก

ฎ.๑๙๙๗/๒๕๖๓ จำเลยรับจำนำรถยนต์พิพาทจาก ป. จำเลยมีเพียงสิทธิยึดถือครอบครองรถยนต์พิพาทไว้จนกว่าจะได้รับชำระหนี้ครบถ้วนและมีสิทธิจะขายทรัพย์สินจำนำได้ต่อเมื่อบอกกล่าวบังคับจำนำเป็นหนังสือไปยัง ป. ให้ชำระหนี้ ภายในกำหนดเวลาอันสมควรก่อน ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๕๘ และ ๗๖๔ เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยมีหนังสือบอกกล่าวให้ ป. ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาพอสมควร จำเลยจึงไม่มีสิทธินำรถยนต์พิพาทไปขาย แม้ไม่ปรากฏว่าจำเลยนำไปขายให้แก่บุคคลใดก็ตาม แต่การที่จำเลยแจ้งแก่ ป. ว่าได้ขายรถยนต์พิพาทไปแล้ว ย่อมแสดงให้เห็นว่าจำเลยมีส่วนร่วมรู้เห็นในการขายรถยนต์พิพาท เมื่อจำเลยยึดถือครอบครองรถยนต์พิพาทแทน ป. ผู้จำนำแล้วจำเลยนำรถยนต์พิพาทไปขาย และไม่สามารถนำมาคืนให้แก่ ป. ผู้จำนำซึ่งได้ใช้สิทธิไถ่ถอนโดยนำเงินมาชำระหนี้แก่จำเลยแล้ว จึงเป็นการเบียดบังเอารถยนต์พิพาทนั้นไปเป็นของตนโดยทุจริต อันเป็นการก่อให้เกิดความเสียหาย แก่ ป. ผู้จำนำ ผู้เสียหายที่ ๑ ผู้ให้เช่าซื้อและผู้เสียหายที่ ๒ เจ้าของรถยนต์พิพาทในขณะนั้น จำเลยกระทำความผิดฐานยักยอก

•

ฎ.๕๐๒๓/๒๕๖๓ โจทก์ร่วมมอบรถยนต์ของโจทก์ร่วมให้แก่จำเลย ยึดถือไว้เป็นประกันการชำระหนี้ที่โจทก์ร่วมยื่นไปชำระค่าซ่อมรถยนต์ การที่โจทก์ร่วมส่งมอบทรัพย์สินดังกล่าวให้แก่จำเลยในทันทีเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ ย่อมเข้าลักษณะเป็นการจำหน่ายตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๔๗ จำเลยผู้รับจำหน่ายที่ จะยึดทรัพย์จำหน่ายไว้ได้ทั้งหมดจนกว่าจะได้รับชำระหนี้และค่าอุปกรณ์ครบถ้วน ตามมาตรา ๗๕๘ การที่จำเลยยึดรถยนต์ของโจทก์ร่วมไว้โดยยังไม่สามารถตกลง เรื่องยอดหนี้กันได้นั้น จึงเป็นเรื่องผิดสัญญาในทางแพ่ง ที่โจทก์ร่วมจะต้อง พ้องร้องขอให้รับชำระหนี้จำหน่ายหรือเรียกทรัพย์สินคืนจากจำเลยเท่านั้น ไม่เป็น ความผิดฐานยักยอก จำเลยจึงไม่จำเป็นต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์ร่วม แต่เป็นเรื่องที่จะต้องไปว่ากล่าวกัน ทางแพ่งต่อไป

“**ทรัพย์**” ในมาตรานี้มีความหมายถึงอสังหาริมทรัพย์ด้วย ซึ่งแตกต่างจากมาตรา ๓๓๔ แต่ไม่ได้มีความหมายกว้างไปถึงคำว่าทรัพย์สิน

ฎ. ๖๑๑/๒๕๕๙ สิทธิที่โจทก์มีอยู่ไม่ใช่ทรัพย์ตามความหมายของประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๕๒ ซึ่งหมายถึงทรัพย์ที่มีรูปร่าง จึงไม่อาจถูกยกยกออกได้

ฎ. ๑๗๙๐/๒๕๖๕ โจทก์นำรถยนต์ของโจทก์เข้าซ่อมที่อู่ของจำเลย ลักษณะเป็นการทำสัญญาจ้างทำของ โดยให้จำเลยเป็นผู้จัดหาสัมภาระโดยมีค่าจ้างเป็นจำนวนเดียวกับค่าสินค้าใหม่ทดแทนที่ผู้รับประกันภัยจะจ่ายให้โดยโอนเงินเข้าบัญชีของโจทก์ซึ่งโจทก์มอบบัตรเอทีเอ็มให้จำเลยไว้เพื่อใช้ถอนเงินจากบัญชีเป็นค่าซื้ออะไหล่และค่าซ่อมแซมรถยนต์ ซึ่งจำเลย สามารถถอนเงินไปใช้ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากโจทก์ก่อนการซื้ออะไหล่ หรือการซ่อมแซมรถยนต์ เสมือนเป็นการชำระค่าจ้างให้แก่จำเลยล่วงหน้า โดยจำเลยจะเป็นผู้ใช้เงินค่าจ้างอย่างไรก็ได้ไม่อยู่ในการควบคุมของโจทก์ ซึ่งมีใช้เรื่องตัวแทนที่จำเลยครอบครองเงินในบัญชีแทนโจทก์ แต่เมื่อจำเลยถอนเงินจากบัญชีเงินฝากไปถือเป็นการชำระค่าจ้างไปในตัว จำเลยจึงต้องซ่อมแซมรถยนต์ให้แก่โจทก์จนเสร็จสิ้น จึงเป็นสัญญาจ้างทำของที่มีวิธีการชำระค่าจ้างโดยให้จำเลยถอนเงินจากบัญชีเงินฝากที่โจทก์มอบให้ เมื่อจำเลยถอนเงินค่าจ้างไปแล้วแต่ยังซ่อมแซมรถยนต์ให้แก่โจทก์ไม่เสร็จสิ้น การกระทำของจำเลยจึงเป็นเรื่องผิดสัญญาจ้างทำของในทางแพ่ง ไม่เป็นการยกยกทรัพย์ของโจทก์

- การยกยกทรัพย์ซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เช่น การเบียดบังมรดกที่ยังไม่มีการแบ่งปันทายาท (ฎ. ๔๓๐/๒๕๙๑) การนำที่ดินซึ่งเป็นสินสมรสอันเป็นเจ้าของร่วมกันกับโจทก์ไปขายฝากและไม่ได้คืน (ฎ. ๑๒๒๕๐/๒๕๕๗) การนำเงินที่เป็นของหุ้นส่วน ซึ่งเป็นเจ้าของร่วมไปใช้ส่วนตัว (ฎ. ๗๐๗๗/๒๕๔๗)

๓. เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สาม

การเบียดบังทรัพย์สิน หมายถึง การแสดงตนอย่างเป็นทางการซึ่งมีการกระทำที่มีลักษณะเป็นการตัดกรรมสิทธิ์จากเจ้าของเดิม เช่น บริโภค แปรสภาพ จำหน่าย ซ่อนเร้น จำนำ หรือปฏิเสธกรรมสิทธิ์ของเจ้าของเดิม

ฎ.๓๒๖๐/๒๕๖๓ ผู้เสียหายโอนเงินเข้าบัญชีบริษัทพิทคอยน์ จำกัด ซึ่งบัญชีผู้ใช้ของจำเลย เพื่อให้ผู้เสียหายนำเงินไปลงทุนซื้อหุ้นสกุลดิจิทัลตามคำสั่งชวนของจำเลยแล้ว ต่อมาจำเลยถอนเงินของผู้เสียหายออกจากบัญชีทั้งหมด และจำเลยไม่ได้แจ้งให้ผู้เสียหายทราบถึงการถอนเงินเพื่อนำไปใช้ ดังนั้น การที่จำเลยครอบครองเงินของผู้เสียหายแล้วถอนเงินโดยพลการจึงเป็นการเบียดบังเอาเงินของผู้เสียหายเป็นของตนเองหรือผู้อื่นโดยทุจริตตามมาตรา ๓๕๒ วรรคแรก

- ฎ.๑๓๓๐/๒๕๓๙ จำเลยที่ ๑ ขอศาลากินแบ่งรัฐบาลจากโจทก์ไปตรวจกับผลการออก รางวัลแล้วไม่คืนให้โจทก์ กลับนำไปมอบให้ธนาคารขอรับเงินรางวัลแทน เป็นการเบียดบังเอา สลากกินแบ่งรัฐบาลฉบับพิพาทและเงินรางวัลที่ได้รับมาเป็นของตนและของบุคคลอื่นโดยทุจริต การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นความผิดฐานยักยก

ฎ.๑๕๙/๒๕๑๒ เมื่อได้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์แล้ว ก็ไม่เป็นยักยกอีก การที่ จำเลยยิงกระป๋องของผู้เสียหายตายและฆ่าหั่นเอาเนื้อกระป๋องไปโดยไม่ได้รับอนุญาตจาก ผู้เสียหาย เป็นการเอาไปโดยทุจริต เป็นการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ ส่วนการที่จำเลยฆ่าหั่น เนื้อกระป๋องออกไปก็เป็นการครอบครองเพราะยึดถือเพื่อตน แต่เป็นผลภายหลังจากการที่จำเลย ลักกระป๋องนั้นแล้ว ไม่เป็นความผิดฐานยักยกทรัพย์อีก

- เจตนาพิเศษ หากไม่มีเจตนาทุจริต ย่อมไม่มีความผิดฐานยักยก

ฎ.๒๓๔/๒๕๓๗ กรณีที่ยังมีการโต้แย้งกันเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์พิพาท การที่จำเลย ทั้งสองไม่คืนอุปกรณ์ให้โจทก์ร่วมเพราะมีหลักฐานเชื่อได้ว่าอุปกรณ์บางส่วนเป็นของ ม. และ ม. เป็นเจ้าของบริษัทจำเลยที่ ๑ ด้วย จำเลยทั้งสองจะคืนให้เมื่อโจทก์ใช้ค่าติดตั้งในการดำเนินการ เคเบิลทีวีร่วมกันในนามของ ว. จึงเป็นการใช้สิทธิยัดห่วงอย่างหนึ่ง ไม่มีความผิดฐานยักยก

ฎ.๓๖๙๕/๒๕๖๔ โจทก์ที่ ๑ กับจำเลยที่ ๑ ทำสัญญาซื้อขายร่วมค้าเพื่อแบ่งผลกำไรกัน ต่อมากิจการร่วมค้าทำสัญญาจ้างเหมาบริการเคหะแห่งชาติ โดยมีจำเลยที่ ๓ เป็นผู้ร่วมลงทุน ด้วย ระหว่างดำเนินการโจทก์ทั้งสองกับจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และจำเลยที่ ๓ ทำบันทึกข้อตกลง ให้เปลี่ยนผู้รับเช็คเงินค่าจ้างจากจำเลยที่ ๑ เป็นโจทก์ที่ ๑ จนกว่าจะแล้วเสร็จทั้งโครงการ แม้จะปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยที่ ๑ โดยจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ไปรับเช็คอันฝ่าฝืนบันทึกดังกล่าว แต่ จำเลยที่ ๑ ก็ได้มีหนังสือแจ้งโจทก์ที่ ๑ ว่าในระหว่างที่จัดทำบัญชียังไม่แล้วเสร็จ จำเลยที่ ๑ ขอ เบิกเงินของกิจการร่วมค้าที่ได้รับมาเพื่อสำรองเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานก่อสร้างใน โครงการก่อน ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันเบียดบังเอาเงินค่าก่อสร้างไปโดยทุจริต

ฎ.๖๓๓๑/๒๕๖๒ โจทก์ร่วมมอบทับทิมให้จำเลยไปขายโดยกำหนดราคาขั้นต่ำไว้ จำเลย จะขายในราคาที่สูงกว่าก็ได้ จำเลยเพียงแต่มีหน้าที่นำเงินตามราคาที่โจทก์ร่วมกำหนดไว้มา ชำระคืนให้แก่โจทก์ร่วมเท่านั้น ลักษณะเช่นนี้จำเลยย่อมมีสิทธิขายทับทิมอย่างเป็นทางการของตนเอง หาใช่เป็นตัวแทนไปขายในนามของโจทก์ร่วมไม่ แม้จะมีข้อตกลงให้ค่าตอบแทนแก่ จำเลยในอัตราร้อยละ ๓ ของเงินที่ขายทับทิมได้ ก็ไม่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างโจทก์ร่วมกับ จำเลยเปลี่ยนแปลงไป เมื่อจำเลยขายทับทิมได้แล้วไม่ส่งเงินให้แก่โจทก์ร่วมจนครบถ้วน ถือได้ ว่าจำเลยเป็นฝ่ายผิดสัญญาทางแพ่งต่อโจทก์ร่วมเท่านั้น การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด สุจริตยกออก

•
- **ข้อสังเกต** การเบียดบังทรัพย์สินของผู้อื่น หากไม่ใช่การที่เจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการฯ แล้วก็เป็นความผิดตามมาตรา

ฎ. ๕๙๖๔/๒๕๓๗ ทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานเบียดบังเอาไว้เป็นของตนหรือของผู้อื่นตามมาตรา ๑๔๗ ต้องเป็นทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษา แต่เมื่อเงินที่จำเลยยกยกออก เอาไว้ใช้ส่วนตัวเป็นเงินค่าบำรุงที่เจ้าพนักงานศพมาใช้ฌาปนสถานมอบให้แก่จำเลยเพื่อเก็บส่ง เป็นสวัสดิการต่อกรมตำรวจ หาใช่เงินของทางราชการหรือของรัฐบาลที่จำเลยผู้เป็นเจ้าของ พนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ แต่อย่างใดไม่ จึงลงโทษตามมาตรา ๑๔๗ ไม่ได้ แต่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๕๒

มาตรา ๓๕๒ วรรคสอง

๑. ยักยอกทรัพย์ที่ผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิด

การส่งมอบทรัพย์สินให้โดยสำคัญผิดในมาตรานี้มีความหมายอย่างกว้าง ทั้งสำคัญผิดในตัวบุคคล สำคัญผิดในตัวทรัพย์สิน สำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สิน เช่น การที่ผู้เสียหายยื่นเหรียญขนาดราคา ๒ บาทไปให้โดยสำคัญผิดว่าเป็นเหรียญขนาดราคา ๑ บาท หรือการที่ผู้ซื้อชำระราคาให้แก่ นาย ก. โดยที่เข้าใจว่าเป็น นาย ข. อย่างไรก็ตามการสำคัญผิดในมาตรานี้ต้องเกิดจากตัวผู้ส่งมอบทรัพย์สินเอง ซึ่งเป็นข้อแตกต่างจากความผิดฐานลักทรัพย์โดยใช้กลอุบายและความผิดฐานฉ้อโกง

ฎ.๒๕๔๔/๒๕๒๙ ส.ส่งจ่ายเช็คเงินสดโดยเขียนหนึ่งหมื่นบาทเป็นตัวหนังสือ และเขียนตัวเลขเป็น ๑๐๐,๐๐ เป็นตัวเลขโดยคอมม่าผิด ล.รับเงินสด ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยธนาคาร สำคัญผิด ล. ไม่คืนเงิน ๙๐,๐๐๐ บาท ที่จ่ายโดยสำคัญผิดให้แก่ธนาคาร มีความผิดตามมาตรา ๓๕๒ วรรคสอง

ฎ.๗๐๓/๒๕๓๙ พนักงานของโจทก์ร่วมส่งมอบเงินให้แก่จำเลยที่นำเช็คมาเบิกเงินเกินจำนวนไป เนื่องจากมิได้ดูจำนวนเงินในเช็คให้รอบคอบ ถือว่าเป็นการส่งมอบให้โดยสำคัญผิด เมื่อจำเลยเบียดบังเอาเป็นของตนจึงเป็นความผิดฐานยักยอก

๒. ยกยกทรัพย์สินหาย

ทรัพย์สินหายเป็นเรื่องที่ทรัพย์หลุดพ้นไปจากความยึดถือของเจ้าของหรือผู้ครอบครอง โดยไม่ได้ตั้งใจ ไม่ใช่เรื่องสละการครอบครอง (ฎ.๑๓๖๓/๒๕๐๓) นอกจากนี้ต้องเป็นกรณีที่ผู้ที่เก็บไปไม่รู้หรือไม่ควรรู้ได้ว่าทรัพย์นั้นเจ้าของกำลังติดตามเพื่อเอาคืน เพราะมิฉะนั้นจะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ ซึ่งต้องพิจารณาพฤติการณ์เป็นเรื่องๆไป

ฎ.๓๒๔/๒๔๙๑ จำเลยเก็บทรัพย์ของกลางนั้นไว้โดยไม่ทราบว่าเป็นของผู้ใด และไม่ทราบว่าเจ้าของทำหลงลืมไว้แต่เมื่อใด ดังนี้ เป็นยกยกทรัพย์สินหาย

ฎ.๑๒๖๙/๒๕๐๑ โคหายไ้ไปจากที่เลี้ยงอยู่โดยอิสระ ณ ที่อื่นห่าง ๔ กิโลเมตร วันต่อมา จำเลยมาพบเข้าจึงพาเอาไป ดังนี้ ไม่ใช่ลักทรัพย์แต่เป็นยกยกเก็บของตกหายได้

ความผิดตามวรรคสองนี้ต้องระวางโทษน้อยลง คือ เพียงกึ่งหนึ่งของวรรคแรก

ฐานยกยกทรัพย์ที่ตนมีหน้าที่ดูแล

มาตรา ๓๕๓

องค์ประกอบภายนอก

๑. ผู้ใด

๒. ได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นหรือทรัพย์สินที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย

๓. กระทำผิดหน้าที่ของตนโดยประการใดๆ

๔. เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะทรัพย์สินของผู้นั้น

องค์ประกอบภายใน

๑. เจตนา

๒. เจตนาพิเศษ (มูลเหตุจูงใจ) โดยทุจริต

- การได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สิน หมายถึง ผู้นั้นสามารถเข้าไปบริหาร หรือเข้าไปจัดการต่างๆไม่ใช่เพียงดูแลชั่วขณะใดขณะหนึ่งเท่านั้น โดยการมอบหมายอาจเป็นโดยตรงหรือโดยปริยายก็ได้

ฎ.๑๑๓/๒๕๓๕ จำเลยเป็นผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาล จดทะเบียนโอนทรัพย์สินมรดกที่ดินพิพาทเป็นของตนโดยไม่ยินยอมที่จะให้เอาชื่อทายาทอื่นเป็นผู้รับมรดกร่วมกับจำเลย การกระทำของจำเลยจึงเป็นกรณีที่จำเลยซึ่งได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งศาลกระทำผิดหน้าที่ด้วยการโอนทรัพย์สินเป็นของตนโดยทุจริตต้นเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่น

ฎ.๑๙๖/๒๕๑๑ จำเลยได้รับมอบหมายจากโจทก์ให้ควบคุมและครอบครองรถแทรกเตอร์ของโจทก์ ๙ คัน เพื่อนำไปแสดงและแข่งขันในงานแสดงทางการเกษตรกรรมและนำไปซ่อมแซมจำเลยโดยเจตนาทุจริตได้เบียดบังนำรถแทรกเตอร์ของโจทก์ไปใช้ไถไร่ของจำเลย เป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายผิดตามมาตรานี้

ข้อสังเกต มาตรา ๓๕๓ ผู้กระทำผิดไม่จำเป็นต้องถึงกับได้การครอบครองทรัพย์สินดังเช่น มาตรา ๓๕๒

• ฎ.๒๓๔๓/๒๕๑๔ แม้จำเลยได้รับมอบหมายให้เป็นผู้เก็บเงินค่าสมาชิกแล้วรักษาไว้ แต่จำเลยก็ไม่มีอำนาจจัดการกับเงินนั้น ไม่ใช่ผู้ที่มีหน้าที่จัดการทรัพย์สินจึงไม่ผิดตาม มาตรา ๓๕๓ (ผิดตามมาตรา ๓๕๒)

ฎ.๑๖๗๔/๒๕๒๒ สมุห์บัญชีและพนักงานบัญชีของกลุ่มเกษตรกรไม่ใช่ผู้ได้รับ มอบหมายให้จัดการทรัพย์สิน หรือมีอาชีพธุรกิจที่ประชาชนไว้วางใจจึงมีความผิดตาม มาตรา ๓๕๒ ไม่ใช่มาตรานี้

๓. การกระทำผิดหน้าที่ อาจเป็นหน้าที่ตามกฎหมาย เช่น ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อุปถัมภ์ หรือหน้าที่ตามนิติกรรมสัญญา หรือหน้าที่ตามคำสั่งศาล (ฎ.๑๑๓/๒๕๓๕)

ฎ.๒๒๖๖/๒๕๕๘ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นกรรมการของโจทก์ทำสัญญาค้า ประกันจำเลยที่ ๕ ต่อธนาคาร รวม ๕ ครั้ง โดยไม่ปรากฏว่าได้รับความเห็นชอบจากมติที่ ประชุมผู้ถือหุ้น และโจทก์ไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นการกระทำ ผิดหน้าที่ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้ถือหุ้น จึงมีความผิดตามมาตรา ๓๕๓ ประกอบมาตรา ๘๓

ฎ.๔๗/๒๕๑๙ เมื่อถูกถอนจากการเป็นผู้จัดการทรัพย์สินแล้ว จำเลยมีหน้าที่ต้องคืน โฉนดไม่มีหน้าที่จัดการทรัพย์สินต่อไปอีกแล้ว การไม่คืนโฉนดจึงไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้ (แต่ผิดตามมาตรา ๓๕๒)

•

ฎ.๖๔๒๙/๒๕๖๒ ศาลมีคำสั่งตั้งจำเลยเป็นผู้จัดการมรดกของ พ. แล้วจำเลยจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทเป็นของจำเลยในฐานะผู้จัดการมรดกและโอนที่ดินพิพาทเป็นของจำเลยในฐานะส่วนตัวในวันเดียวกัน ดังนี้ ไม่อาจถือได้ว่าจำเลยในฐานะส่วนตัวได้เปลี่ยนเจตนาครอบครองที่ดินพิพาทจากการครอบครองแทนทายาทมาเป็นการครอบครองในฐานะส่วนตัวแต่เพียงผู้เดียว เพราะจำเลยยังมีได้บอกกล่าวไปยังทายาทว่าไม่มีเจตนายึดถือทรัพย์สินมรดกแทนทายาทอีกต่อไปตาม ป.พ.พ.มาตรา๑๓๘๑ เป็นเพียงการครอบครองที่ดินพิพาทแทนทายาทอื่นของ พ. จำเลยในฐานะผู้จัดการมรดกจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทให้แก่ตนเองเพียงผู้เดียวเป็นการแบ่งทรัพย์สินมรดกที่ไม่ชอบด้วยเพราะมิได้ดำเนินการแบ่งทรัพย์สินมรดกให้แก่ทายาททุกคนตามสิทธิของทายาทที่กำหนดไว้หรือตามที่ทายาทตกลงกัน ต้องถือว่าการจัดการทรัพย์สินมรดกยังไม่เสร็จสิ้น ไม่อาจถือได้ว่าวันที่จำเลยจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทอันเป็นทรัพย์สินมรดกให้แก่ตนเองเพียงผู้เดียวเป็นวันที่จำเลยกระทำความผิด แต่ต้องถือວ່าวันที่จำเลยได้จดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทอันเป็นทรัพย์สินมรดกให้แก่ ป. เป็นวันกระทำความผิดฐานยกยอก

๔. พฤติการณ์ประกอบการกระทำ คือ ต้องเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์
ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน

ฎ.๑๘๕๙/๒๕๒๘ ผู้จัดการสาขาธนาคารช้อลด์เช็คโดยไม่มีหลักประกันเกินอำนาจที่ธนาคาร
กำหนด แต่ได้มีผู้รับโอนหนี้มีหลักประกันเพียงพอ ผู้จัดการไม่ได้รับประโยชน์เป็นส่วนตัว ธนาคารไม่
เสียหายในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินไม่ผิดตามมาตรา

ฎ.๑๙๖/๒๕๑๑ (ป) การมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามมาตรา ๓๕๓ นั้น หาได้
จำกัดเฉพาะเป็นการมอบหมายให้จัดการเพื่อหาหรือให้ได้ประโยชน์อย่างใดเสมอไปไม่ ฉะนั้นประโยชน์ที่
เกิดการเสียหายจึงมิใช่เพียงประโยชน์อันได้จากการจัดการทรัพย์สินเท่านั้น อาจเป็นประโยชน์อื่นใดก็ได้ซึ่ง
ข้อสำคัญมีเพียงว่าความเสียหายจะต้องเป็นประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินเท่านั้น

- การกระทำผิดมาตรานี้ต้องมีเจตนาทุจริต

ฎ.๑๑๘๘/๒๕๑๗ จำเลยขณะที่เป็นกรรมการผู้จัดการได้นำเงินของบริษัทใจทกให้ ช. ผู้ซึ่งมี

อุปการะคุณต่อบริษัทใจทกยึดตามระเบียบที่วางไว้ จึงไม่มีเจตนาทุจริต ไม่เป็นความผิดฐานยกยอก
แม้การยืมเงินจะไม่ใช้กิจการตามวัตถุประสงค์ของบริษัท

เหตุผลกรรจ์

ตามมาตรา ๓๕๔ ซึ่งหากผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๒ และมาตรา ๓๕๓ เป็นผู้จัดการทรัพย์สินตามคำสั่งศาลหรือตามพินัยกรรม หรือในฐานะเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน

ผู้จัดการทรัพย์สินตามคำสั่งศาลได้แก่ ผู้จัดการทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่ ผู้ชำระบัญชีห้างหุ้นส่วน และบริษัทที่ศาลตั้งตามมาตรา ๑๒๕๑ ผู้ชำระบัญชีสมาคมตามมาตรา ๑๒๙๓ ผู้จัดการมรดกตามมาตรา ๑๗๑๓

ผู้จัดการทรัพย์สินตามพินัยกรรมได้แก่ ผู้ที่ระบุไว้ในพินัยกรรมให้เป็นผู้จัดการมรดกตามมาตรา ๑๗๑๒ ผู้ปกครองทรัพย์สินของผู้เยาว์ ผู้ที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถซึ่งตั้งขึ้นตามพินัยกรรมตามมาตรา ๑๕๗๗, ๑๖๘๗, ๑๖๙๐

ผู้มีอาชีพ คือ ผู้ที่ทำการอันเป็นปัจจัยแห่งการดำรงชีพ ส่วนธุรกิจ คือ อาชีพที่กระทำในการค้า ทั้งนี้ต้องเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน

ผู้จัดการของธนาคาร ผู้จัดการสถานธนาณบาล ถือว่าเป็นผู้มีอาชีพอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน (ฎ.๑๙๗๖-๑๙๗๗/๒๕๐๕, ฎ.๑๘๐๐/๒๕๑๑) แต่ผู้จัดการสหกรณ์หรือผู้จัดการสมาคมไม่ถือว่าเป็นผู้มีอาชีพอันเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน (ฎ.๑๙๒/๒๕๓๑, ๒๓๔๓/๒๕๑๔)

ข้อสังเกต

ฎ.๓๕๙๕/๒๕๓๒ บุคคลภายนอกพร้อมกับผู้จัดการและสมุหบัญชีของธนาคารยกยอกเงินของธนาคาร ย่อมมีความผิดฐานเป็นตัวการยกยอกตามมาตรา ๓๕๒ แต่ไม่มีความผิดฐานสนับสนุนผู้อื่นกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๔ ประมวล ๘๖ อีก

คำพิพากษาศาลฎีกานี้วินิจฉัยชี้ไปในทำนองเดียวกับกรณีร่วมกันกับลูกจ้างหลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้าง แต่อย่างไรก็ตามมี ฎ.๙๘๗/๒๕๕๔ วินิจฉัยว่า จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ สมคบกับจำเลยที่ ๑ โอนที่ดินพร้อมบ้านพิพาทอันเป็นทรัพย์สินมรดกของ ท. พิชายามาเป็นของตนโดยทุจริต แต่จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ไม่ได้กระทำในฐานะเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งศาลเหมือนเช่นจำเลยที่ ๑ จึงไม่อาจลงโทษจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ในฐานะเป็นตัวการร่วมกับจำเลยที่ ๑ ตามฟ้องได้ คงลงโทษได้เพียงผู้สนับสนุน การกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๓,๓๕๔ ประมวลมาตรา ๘๖

ฐานยักยกทรัพย์ที่มีค่าที่ซ่อนหรือฝังไว้

มาตรา ๓๕๕

องค์ประกอบภายนอก

๑. ผู้ใด

๒. เก็บได้ซึ่งสังหาริมทรัพย์อันมีค่า อันซ่อนหรือฝังไว้โดยพฤติการณ์ซึ่งไม่มีผู้ใดอ้างว่าเป็นเจ้าของได้

๓. เบียดบังเอาทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือของผู้อื่น

องค์ประกอบภายใน

๑. เจตนา

สังหาริมทรัพย์อันมีค่านั้น ศาสตราจารย์ประมวล สุวรรณศรีให้ความหมายไว้ว่า “มีค่ามากควรแก่การที่จะเป็นของรัฐหรือที่เรียกว่ามีค่าควรเมือง” ทั้งนี้ เนื่องจากมาตรานี้มีความสัมพันธ์กับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๓๒๘ ซึ่งบัญญัติให้กรรมสิทธิ์ตกเป็นของแผ่นดิน เมื่อผู้ใดเบียดบังไปจึงมีความผิดทางอาญา

คำว่า “เก็บได้” มีความหมายอย่างกว้าง รวมถึงการขุดเจาะ รื้อ หรือคั้นด้วย

ฎ.๗๐๕/๒๔๘๙ (ป) เทวรูปหินอ่อนโบราณรูปนารายณ์สีกร เป็นของโบราณราคาแพงฝังอยู่ใต้บริเวณปราสาทหินโบราณ เป็นโบราณวัตถุและศิลปะวัตถุ จำเลยขุดได้และเบียดบังเอาเสีย จึงผิดตามพระราชบัญญัติโบราณสถานฯ พ.ศ.๒๕๐๔ มาตรา ๓๑ แต่เทวรูปนั้นไม่มีคุณค่าเป็นพิเศษ ไม่ใช่สังหาริมทรัพย์อันมีค่าตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๕

ฎ.๑๐๑๒/๒๕๒๖ ลูกกระสุนปืนที่จมอยู่ในน้ำช้านานไม่ปรากฏว่าเป็นของใคร ถ้าผู้ใดงมได้และเอาไปขายเสียหาไม่มีความผิดไม่ เพราะไม่ใช่ของพิเศษที่เข้าอยู่ในประเภททรัพย์แผ่นดิน

ฐานรับของโจร

มาตรา ๓๕๗ ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจํานำหรือรับไว้โดยประการใดซึ่งทรัพย์อันได้มาโดยการกระทำความผิด ถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ก่อขโมยทรัพย์ รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับของโจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้น ได้กระทำเพื่อค้ำกำไรหรือได้กระทำต่อทรัพย์อันได้มาโดยการลักทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๕ (๑๐) ชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้น ได้กระทำต่อทรัพย์อันได้มาโดยการลักทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ การชิงทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๙ ทวิ หรือการปล้นทรัพย์ตามมาตรา ๓๔๐ ทวิ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท

ผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรนี่จะเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดฐานต่างๆตามที่ระบุเสียเองไม่ได้ (ฎ. ๒๘๖/๒๔๘๒, ฎ. ๑๘๘๑/๒๕๑๗, ฎ. ๓๒๕/๒๕๒๐) นอกจากนี้จะเป็นผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าวทั้ง ๙ ฐานก็ไม่ได้เช่นกัน (ฎ. ๑๒๖๔/๒๕๑๓)

ความผิดฐานนี้มีลักษณะคล้ายกับความผิดฐานสนับสนุนในความผิด ฐานลักทรัพย์, ชิงทรัพย์, กระจุกทรัพย์, ฆังทรัพย์, ปล้นทรัพย์, ฆ้องโกง, ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ แต่แตกต่างกันว่าเป็นการอุปการะเกื้อหนุนซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากการกระทำความผิดดังกล่าวแล้ว (ฎ. ๒๖๕๒/๒๕๔๓, ฎ. ๓๓๐/๒๕๔๙)

การกระทำ

การช่วยซ่อนเร้น หมายถึง การทำให้หาทรัพย์นั้นยากขึ้น ต้องมีการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการช่วยแนะนำหรือชี้ช่องที่ให้อาของไปซ่อน (ฎ. ๖๘๐/๒๕๐๘)

การช่วยจำหน่าย หมายถึง การให้ความสะดวกในการกระจายทรัพย์ออกไป ไม่ว่าจะมามีค่าตอบแทนหรือไม่ เช่น ช่วยนำไปจำหน่าย (ฎ. ๒๐๙๓/๒๕๒๙)

ฎ. ๓๙๑/๒๕๒๑ จำเลยรู้ว่ากระเป๋ของผู้เสียหายที่ถูกลักไปอยู่ที่คนร้าย จำเลยเรียกค่าไถ่กระเป๋จากผู้เสียหาย โดยผู้เสียหายยังไม่ได้ขอร้องให้จำเลยไปไถ่กระเป๋ ทั้งก่อนที่จะตกลงกันจำเลยยังทำหลักฐานเป็นหนังสือให้ผู้เสียหายลงชื่อไว้ว่าไม่เอาเรื่องและรับค่าไถ่กับพาผู้เสียหายไปรับกระเป๋ แล้วจำเลยมอบค่าไถ่ให้คนร้าย คนร้ายรับเงินแล้วคืนกระเป๋ให้ ดังนี้เป็นการรู้เห็นเป็นใจกับคนร้ายเรียกค่าไถ่จากผู้เสียหาย เป็นการช่วยเหลือคนร้ายในการจำหน่ายทรัพย์ตามมาตรา ๓๕๗

• แต่หากจำเลยกระทำไปเพราะเจ้าของทรัพย์สินให้ช่วยติดตาม โดยที่ไม่รู้เห็นกับคนร้าย ไม่มี
ความผิด

ฎ.๒๒๖๖/๒๕๓๐ จำเลยเป็นคนกลางติดต่อไถ่รถจักรยานยนต์ร่วมกับผู้อื่นตามที่
ผู้เสียหายกับพวกขอรับรอง แต่ไม่ปรากฏว่าจำเลยได้รับรถจักรยานยนต์ไว้จากคนร้ายหรือร่วมรู้กับ
คนร้ายมาเรียกค่าไถ่จากผู้เสียหาย การที่จำเลยซื้อรถจักรยานยนต์ของผู้เสียหายมาส่งให้แก่
ผู้เสียหาย เป็นเรื่องนำมาค้นตามที่ผู้เสียหายกับพวกขอรับรองให้กระทำการ ไม่เป็นความผิดฐาน
รับของโจร

ฎ.๖๘๖๓/๒๕๔๓ ในกรณีที่จำเลยหลอกว่าคนร้ายต้องการเงินจำนวนหนึ่งเป็นค่าไถ่รถ
แล้วขอเงินค่าดำเนินการติดต่ออีกจำนวนหนึ่ง เมื่อตำรวจจับได้ไม่ปรากฏว่าจำเลยทราบว่าร
อยู่ ณ ที่ใด ไม่เพียงพอฟังได้ว่าเป็นการช่วยจำหน่าย แต่เป็นการมีเจตนาทุจริตแสดงข้อความอัน
เป็นเท็จหลอกลวงเอาเงินผู้เสียหาย ผิดฐานฉ้อโกง

ความผิดฐานนี้มีความผิดฐานพยายามได้

ฎ.๒๘๔๔/๒๕๓๕ ตำรวจยึดรถจักรยานยนต์ของ ผ. ที่ถูกคนร้ายลักไปเนื่องจากคนร้าย
ขับไปชนคนได้รับบาดเจ็บ มิใช่ยึดรถได้ในคดีลักรถจักรยานยนต์ ล. ติดต่อก ช. ผู้รับฝาก
รถจักรยานยนต์ของ ผ. ให้นำเงินไปไถ่ในวันรุ่งขึ้นเป็นการช่วยจำหน่าย แต่ไม่สามารถบรรล
ได้อย่างแน่แท้เพราะรถจักรยานยนต์ที่ถูกลักอยู่ในความยึดถือของตำรวจที่ยึดไว้ในคดีอื่น จึงเป็น
ความผิดตามมาตรา ๓๕๗ วรรคแรก ประกอบมาตรา ๘๑

•
การช่วยพาเอาไปเสีย หมายถึง การทำให้ทรัพย์สินเคลื่อนที่พ้นไปจากที่เดิม โดยไม่จำเป็นต้องถึงขนาดตัดกรรมสิทธิ์ดังเช่นความผิดฐานลักทรัพย์

ฎ.๑๙๓๗/๒๕๓๓ คนร้ายลักขางพาราแผ่นไปซ่อนไว้ ล. เก็บขางพาราแผ่นเตรียมขนไป โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ลักมา เป็นการช่วยพาเอาไปเสียผิดมาตรา ๓๕๗

ซื่อ หมายถึง การรับเอาทรัพย์สินมาโดยเสียค่าตอบแทน

ฎ.๑๖๐๙/๒๕๒๒ จำเลยอยู่ปากถ้ำที่เกิดเหตุ เจ้าพนักงานพบคนร้ายมีกระป๋องผูกอยู่ในถ้ำ จำเลยเพียงแต่มาดูกระป๋องตั้งใจจะซื่อ ยังไม่ได้ตกลงซื่อก็ถูกจับ ยังไม่มีความผิดฐานรับของโจร

รับจำหน่ายหรือรับไว้โดยประการใด เช่น รับฝาก รับไว้เป็นค่าจ้าง

ฎ.๒๔๐๒/๒๕๒๙ เมื่อเห็นคนทำธนบัตรตกจึงเก็บมาแล้วส่งให้อีกคนหนึ่ง เจ้าของมาถามหา คนแรกปฏิเสธมีความผิดฐานลักทรัพย์ ส่วนอีกคนหนึ่งมีความผิดฐานรับของโจร

วัตถุประสงค์การกระทำ

- การกระทำความผิดดังกล่าวต้องเป็นการกระทำต่อทรัพย์อันได้มาโดยการกระทำความผิดประการใด ประการหนึ่งของ ๙ ฐาน มีข้อสังเกตว่าไม่มีความผิดฐานโกงเจ้าหนี้รวมอยู่ด้วย และในฐานยกยกอนั้นไม่รวมถึงกรณีตามมาตรา ๓๕๓ เพราะมีพฤติการณ์ประกอบกรกระทำที่ว่า “เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน” มิใช่ตัวทรัพย์สินอันเป็นสิ่งที่ได้ไป

ทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดดังกล่าวต้องเป็นทรัพย์โดยตรงหรือสิ่งเดียวกับที่ได้มาจากการกระทำความผิด และต้องยังไม่เปลี่ยนแปลงสภาพ หากคนร้ายลักเอาเงินเป็นธนบัตรฉบับละ ๑๐๐ บาทมา จากนั้นเอาไปแลกเป็นธนบัตรฉบับละ ๕๐ บาท จำนวน ๒ ใบ แม้ผู้ที่รับฝากธนบัตรฉบับละ ๕๐ บาท ดังกล่าวไว้เพื่อช้อนเงินซึ่งมีมูลค่าที่เท่ากันก็ไม่ใช่ความผิดฐานรับของโจร

ฎ.๑๐๑๐/๒๕๑๖ จำเลยที่ ๒ รับของโจรกระป๋องจากบุคคลที่ลักมาแล้วขายให้จำเลยที่ ๑ หาก จำเลยที่ ๑ รับซื้อไว้โดยรู้อยู่ก่อนแล้วว่าเป็นกระป๋องของร้ายก็มีความผิดฐานรับของโจรได้

การลักวัวมาฆ่าแบ่งเนื้อกัน แค่นี้ยังถือว่าเนื้อวัวยังเป็นของใจอยู่ (ฎ.๑๙๔๒/๒๕๑๔) แต่หากมีการเอาเนื้อไปทำอาหารถือว่าเป็นการแปรสภาพทรัพย์สินแล้ว อาหารที่ทำจากเนื้อวัวจึงไม่ใช่ของใจต่อไป

ข้อสังเกต

ความผิดฐานนี้วัตถุแห่งการกระทำคือทรัพย์สินอันได้มาโดยความผิด ๙ ฐาน ดังนั้น หากไม่ใช่ทรัพย์สินดังกล่าวย่อมไม่มีความผิด

ฎ.๗๓๔๘/๒๕๖๒ การกระทำความผิดฐานรับของโจรจะเกิดขึ้นได้ต้องมีการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์เกิดขึ้นแล้ว เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าคดีที่ฟ้อง ท. ในความผิดฐานลักทรัพย์ผู้เสียหายมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ดังนั้น ของกลางที่จำเลยได้มาจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานรับของโจร

หากมีการกระทำต่อทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงก็น่าจะถือเป็นความผิดฐานรับของโจรได้ อย่างไรก็ตามการที่มีคนร้ายหลอกลวงเอาโทรศัพท์เคลื่อนที่และซิมการ์ดที่ใช้กับหมายเลขโทรศัพท์ไป แล้วจำเลยรับเอาไว้โดยรู้ว่าได้มาจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์และฉ้อโกง มีฎ.๔๕๘๖/๒๕๕๑ วินิจฉัยว่า ซิมการ์ดของผู้เสียหายเป็นวัตถุมีรูปร่างอันเป็นทรัพย์สินตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๗ ไม่ใช่สิทธิการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่หรือการใช้คลื่นสัญญาณโทรศัพท์เพียงอย่างเดียว เป็นความผิดฐานรับของโจรซิมการ์ด

.
- **องค์ประกอบภายในเรื่องเจตนา** ความผิดฐานนี้ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงกับพฤติกรรมแต่ละเรื่องไปว่าผู้กระทำรู้หรือไม่ว่าเป็นของที่ได้มาจากการกระทำผิด

ฎ.๖๗๗๑/๒๕๔๒ การที่จำเลยอ้างว่ารับจำนำอาวุธของกลางซึ่งถูกคนร้ายลักไปไว้จาก ต. ซึ่งมีอายุเพียง ๑๖ ปี และไม่เคย์รู้จักกับจำเลยมาก่อน โดยไม่ได้ขอดูหลักฐานใบอนุญาตให้มี และใช้อาวุธปืนของบิดา ต. และรับจำนำไว้ในราคาเพียง ๓,๕๐๐ บาท ทั้งที่จำเลยนำไปขายต่อ ยังได้ราคาถึง ๑๐,๐๐๐ บาท แสดงว่าจำเลยรับจำนำไว้ในราคาที่ต่ำผิดปกติและมีพิรุณ ทั้งอาวุธปืนดังกล่าวมีร่องรอยการชดลบบหมายเลขทะเบียนไม่สามารถอ่านได้ แสดงว่าอาวุธปืนดังกล่าว ถูกเปลี่ยนมือไปในลักษณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจึงมีการชดลบบหมายเลขทะเบียนเพื่อทำลายหลักฐาน ส่อให้เห็นว่าจำเลยรับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนดังกล่าวไว้โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด จำเลยจึงมีความผิดฐานรับของโจร

ฎ.๗๓๓๙/๒๕๔๗ บ้านของจำเลยไม่ได้มีสภาพเป็นอู่ซ่อมรถจักรยานยนต์ ขณะที่เจ้าพนักงาน ตำรวจตรวจค้นบ้านจำเลยกลับพบรถจักรยานยนต์ถึง ๓ คัน แต่ละคันมีลักษณะถูกถอดชิ้นส่วนออกจน ไม่สามารถขับได้ ทำให้เห็นได้ว่ากรณีไม่น่าจะเป็นเพียงจำเลยซ่อมรถจักรยานยนต์ให้เพื่อนตามที่กล่าว อ้าง การที่จำเลยรับรถจักรยานยนต์ของกลางไว้แล้วถอดหรือชิ้นส่วนของรถจักรยานยนต์ของกลางออก จนไม่สามารถใช้ขับขี่ได้ พฤติการณ์น่าจะเชื่อว่าจำเลยกระทำการดังกล่าวโดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ถูกลักมา การ กระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานรับของโจร

ฎ.๖๗๓/๒๕๔๐ เจ้าพนักงานตำรวจพบชิ้นส่วนอะไหล่รถจักรยานยนต์ของกลางวางอย่างเปิดเผย ในร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ของจำเลย โดยไม่ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสภาพของกลางดังกล่าว ทั้ง จำเลยมีบิลเงินสดที่แสดงว่าจำเลยรับของกลางไว้เพื่อทำการซ่อม เป็นฉบับซึ่งแทรกอยู่กับใบเสร็จฉบับ อื่นจึงยากที่จำเลยจะทำเพิ่มเติมได้ พฤติการณ์ดังกล่าวแสดงว่าจำเลยรับของกลางไว้โดยไม่รู้ว่าเป็น ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์

ข้อพิจารณา

ฎ.๑๔๘๔/๒๕๔๙ จำเลยรับทรัพย์สินโดยทราบว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักทรัพย์ ต่อมาจำเลยขู เจ้าทราบว่าจะไม่นำเงินค่าไถ่มามอบให้ จำเลยจะนำทรัพย์สินนั้นไปขาย เป็นการขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อ ทรัพย์สินแล้ว จำเลยจะมีความผิดฐานกรรโชกอีกกระทงหนึ่ง

เหตุฉกรรจ์

มาตรา ๓๕๗ วรรคสอง

ก. มีเจตนาพิเศษเพื่อการค้ากำไร หมายถึง การกระทำการค้าเป็นปกติธุระโดยได้รับประโยชน์จากการนั้น

ข. กระทำต่อทรัพย์สินอันได้มาจากการลักทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามมาตรา ๓๓๕ (๑๐)

ค. กระทำต่อทรัพย์ที่ได้มาจากการชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์

มาตรา ๓๕๗ วรรคสาม

กรณีทรัพย์สินอันเป็นของโจรนั้นได้มาจากการลักทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ การชิงทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๙ ทวิ และการปล้นทรัพย์ตามมาตรา ๓๔๐ ทวิ

การรับโทษหนักขึ้นผู้กระทำจะต้องรู้ข้อเท็จจริงว่าทรัพย์สินนั้นได้มาโดยเหตุที่ต้องรับโทษหนักขึ้นด้วยตามมาตรา ๖๒ วรรคท้าย (ฎ.๓๓๓๙/๒๕๕๒)